

Tampereen kaupunkiseudun ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2024-2027 ensimmäinen valmistelukokous

Aika: Maanantai 9.10.2023 klo 9.15 -12.00 (+lounas päälle)

Paikka: Tampereen kaupunkiseutu, kokoushuone Valimo, Kelloportinkatu 1 B, Tampere
+teams

Kutsuttu:

Anna-Leena Seppälä	Ympäristöministeriö (puheenjohtaja)
Mikko Nurminen	Tampere (varapuheenjohtaja)
Virpi Ekholm	Tampere
Mika Periviita	Tampere
Jouni Korhonen	Pirkkala
Mikko Nieminen	Nokia
Sirkku Malviala	Kangasala
Päivi Nurminen	Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
Kaisu Kuusela	Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
Tapani Touru	Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
Mari Rajala (Pauliina Pelkonen)	Pirkanmaan ELY-keskus
Juha Sammallahti (Harri Vitikka)	Pirkanmaan ELY-keskus
Lotta Mattsson	Valtiovarainministeriö
Katja Palonen (Olli Voutilainen)	Työ- ja elinkeinoministeriö
Tommi Laanti (Samuli Alppi)	Ympäristöministeriö
Anna Saarlo (Tapio Ojanen)	Väylävirasto
Suvi Jousmäki (Asta Tuominen)	Traficom
Jarmo Linden	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA
Suvi Anttila	Ympäristöministeriö (sihteeri)

Muistio:

1. Kokouksen avaus, esittäytyminen ja järjestäytyminen

Pj Seppälä avasi kokouksen. Edellisessä seurantatapaamisessa alustettiin valmistelua ja syyskuussa pidettiin MAL-seutujen yhteinen aloitustilaisuus.

Esittäytyttiin lyhyesti. Todettiin, että LVM:stä ei ole edustajaa paikalla.

2. Valmisteluryhmän tehtävä, työskentelytapa ja organisoituminen

Todettiin, että valmisteluryhmän asettamispäätös on tehty syyskuun alussa ja siinä valmisteluryhmän tehtäväksi on asetettu valmistella ehdotus Tampereen kaupunkiseudun MAL-sopimuksen 2020-2031 päivittämiseksi poliittista päätöksentekoa varten. Todettiin, että tavoitteena on saada sopimus päivitettyä ja allekirjoitettua hyvissä ajoin ennen kesää.

Seudulta ihmeteltiin, miksi LVM:n edustaja/edustajia ei ollut paikalla, eikä nimettynä valmisteluryhmään. Seudun toiveena olisi, että LVM olisi kiinnostunut yhteistyöstä ja olisi aktiivisesti mukana valmistelussa.

Pj Seppälä kertoi tiedoksi seudulle, että valtion MAL-sopimukseen käytettävissä oleva rahoitusraami on edelleen valmistelussa ja tästä syystä LVM ei ole nimennyt edustajaa valmisteluryhmään. Anttila totesi, että valtio-osapuolen valmistelua ollaan tehty laajassa yhteistyössä ministeriöiden ja virastojen kanssa sekä LVM-YM akselilla hyvin aktiivisesti. Liikennehallinnon paikalla olleet edustajat totesivat, että valmistelu sujuu hyvin Elyn ja liikennehallinnon kanssa.

Todettiin, että nyt on hyvä käydä läpi keskustellen yhteisiä tavoitteita, seudun priorisoituja tarpeita ja koota seutujen tarpeita tietopohjaksi myös poliittisille päättäjille.

3. Lähtökohdat ja tavoitteet MAL-sopimuksen päivitykselle

Anttila ja Seppälä esittelivät valtion yhteisiä lähtökohtia ja tavoitteita MAL-sopimuksen päivitykselle (liite).

Seudullisen suunnittelun nostamista erilliseksi otsikoksi kannatettiin laajasti. Samoin elinvoima kappaleen lisäämistä.

Keskusteltiin siitä, mitä tarkoitetaan hallitusohjelmakirjauksen saavutettavuudella, seudun sisäistä vai valtakunnallista saavutettavuutta ja mihin vaikuttavuutta peilataan.

Todettiin, että budjettiriihessä linjattiin joistakin Tampereen seutua koskettavista valtakunnallisesti merkittävistä infrainvestoinneista, jotka voitaisiin luultavasti sisällyttää osaksi sopimuksia, vaikkei niistä neuvoteltaisi eivätkä ne vaikuttaisi rahoitusraamiin.

Todettiin, että kaupunkiseutujen erilaisuus tunnustetaan, eikä tarkoitus ole pakottaa sopimuksia täysin samoihin muotteihin, mutta yhteismitallisuutta halutaan kuitenkin jossain määrin kehittää.

Keskusteltiin siitä, että seudun keskinäinen yhteisvastuullinen ja pitkäjänteinen sopiminen kohtuuhintaisesta asumisesta on tärkeää ja valtion linjaus muuttaa kuviota. Seudulta todettiin, että tässä rakentamisen syöksyssä ARA-tuotannolla ja ASOlla olisi isoa vaikuttavuutta. Seutu kertoi, että kohtuuhintaisista asunnoista, varsinkin kohtuuhintaisista perheasunnoista on seudulla jo pulaa.

Valtio-osapuolelta todettiin, että hallitusohjelmassa painotetaan nyt asuntopolitiikan välineitä eri tavalla ja valtio ei edellytä ARA tuotantotavoitteita sopimukseen. Valtio kannustaa segregaaion torjumisen vastaiseen työhön. Korkotukivaltuutta päätettiin riihessä 1,5 miljardia vuodelle 2024 ja hankkeita on ARAssa putkessa paljon.

Pohdittiin, mitkä lähtökohdat ohjaavat tätä sopimusta ja pitäisikö pitäytyä vain päätavoitteiden kannalta oleellisimmissa.

Seutu toi esille, että heitä huolestaa MAL-rahoituksen riittämättömyys seitsemälle seudulle. Lisäksi oltiin huolissaan siitä, meneekö sopimiselta pohja, kun asumisen välineet

eivät ole mukana neuvottelussa. Lisäksi oltiin huolissaan aikataulusta ja tavoitteesta edetä ripeästi. Seutu kysyi, miten liikenteen toimenpiteitä arvioidaan ja millä lähtökohdilla.

Pj. Seppälä totesi, että rahoitusmandaatin valmistelu on vielä kesken. Näyttää siltä, että käynnistysavustuksia ei ole tulossa ja kunnallistekniikka-avustuksien on virkamiesten toimesta esitetty tulevan hallitusohjelman liite E investointiohjelman infrahanke varauksen MAL-hankkeiden osuudesta.

Valtio-osapuoli totesi, että liikenteen toimenpiteiden vaikuttavuutta tarkasteltaessa painotetaan MAL tavoitteita, kestävän liikennejärjestelmän edellytyksiä, sekä Väylässä ja Traficomissa valmisteltua vaikutustenarviointikehikkoa. Vaikuttavuutta peilataan MAL sopimusten hengen mukaisesti kokonaisuuteen kestävä yhdyskuntarakenne, kestävä liikennejärjestelmä ja riittävä asuntotuotanto ja kaavoitus. Tasajako seutujen välillä tai asukasluvun mukaisesti vältetään.

4. Keskustelu sopimusten tavoitteiden, tavoitetilojen ja kehityspolkujen päivitystarpeista

Pj. Seppälä kertoi, että sopimusten päivitys voitaisiin aloittaa pienillä mahdollisilla päivityksillä tavoitetiloihin ja kehityspolkuihin ja evästyksiä päivityksiin voisi nyt esittää.

Keskustelussa todettiin, että sopimukset ovat pitkäjänteisiä eikä ole tarkoituksen mukaista muokata niitä kuin pieniltä osin. Valmisteluryhmän työn pääpaino pidetään neljän vuoden toimenpiteistä sopimisessa.

Keskustelussa todettiin, että Tampereen seudun sopimus on rakenteeltaan ja kirjoitustavaltaan hyvä, tavoitetilat ja kehityspolut ovat edelleen relevantteja eikä niihin toivottu juurikaan muutoksia.

Sovittiin, että päivitetään tavoitetilat ja kehityspolut pienesti. Päivitetään seudun suunnitelmista ja selvityksistä, sekä valtion tavoitteiden puolelta tulevat pienet täsmennykset. Sovittiin, että lisätään suunnittelu ja tietopohja ensimmäiseksi kappaleeksi alkupuoliskolle ja elinvoimasta uusi kappale, johon kirjoitetaan lyhyet tekstit tavoitetiloiksi ja kehityspoluiksi. Sovittiin, että seuraavassa valmisteluryhmän kokouksessa päivitykset on tehtynä ja ensimmäinen luonnosversio sopimuksesta keskustelun pohjana.

5. Keskustelu toimenpiteistä

Kuusela ja Touru esittelivät seudun tarpeita, tavoitteita ja priorisointeja neljän vuoden toimenpiteiksi. Perustuu seudun yhteiseen tahtotilaan, yhteiseen tuoreeseen seutustrategiaan ja rakennesuunnitelmaan, jotka valtuustot ovat hyväksyneet. Seudun tietopohja, poliittinen selkänöja ja valmiudet neuvotella sopimus ovat hyvät.

Seudun kunnat ovat hyvin varautuneita kasvuun kaavoituksessaan. Rakentamisen suhdanne haastaa, jos ei saada tarpeeksi ARA tuotantoa tukemaan kasvua. Kasvu kohdentuu yhdyskuntarakenteen sisään, johon myös asuntotuotanto ja joukkoliikenteen kehittäminen kohdennetaan. Viherrakenteen ja vesistöjen saavuttavuutta ja jatkumoa

kehitetään, asuinalueiden eriytymiskehitystä ehkäistään ja elinvoimateemaan kytketään teollisuuspuistot ja järjestelyratapihaasiat. (Liite)

Seutu kertoi, että hyvinvointialueiden kanssa käydään keskustelua ja siellä on tahtotilaa yhteistyölle, mutta yhteistyön rutiinit eivät ole vielä vakiintuneet.

Seudun liikenteeseen liittyvät tarpeet kytkeytyvät tiiviin yhdyskuntarakenteen luomiseen ja keskuksiin, sekä ovat yhteisestä rakennesuunnitelmasta nousevia. Ratikan laajentuminen seudulliseksi, lähijunaliikenne ja seisakkeet, joukkoliikenteen palvelutaso ja tuki, pyöräliikenteen pääverkko, sekä suunnittelu- ja tutkimustyön resursointi ovat seudulla priorisoitu tärkeimmiksi. Tärkeiksi koetaan myös pienet kustannustehokkaat MAL-hankkeet. Kaikkiin liikenneinvestointeihin liittyy vahvasti asukasmäärän kasvaminen. Lisäksi joitakin suunnittelupanostuksia on tärkeä viedä eteenpäin. (Liite)

Seutu kertoi, että priorisointia on tehty, mutta sitten kun valtion rahoitustaso on selvillä pitää arvioida asiaa vielä uudestaan. Pohdittiin, miten valtion avustukseen voi luottaa, jos hankkeet menevät sopimusten nelivuotiskausien yli. Esim. ratikan laajennukseen on arvioitu kuluvan noin 60-70 milj. euroa valtion avustusta tulevalle kaudella ja loput 30-40 milj. euroa vasta seuraavalla nelivuotiskaudella. Seudulla ei tulla olemaan tyytyväisiä, jos ratikalle ei luvata jatkoa.

Pj. Seppälä ja Anttila totesivat, että MAL-sopimukseen on mm. tästä syystä tullut pitkäjänteisyyttä 4+4+4 ajattelulla. MAL-sopimus on kuitenkin luonteeltaan aiesopimus joka ei sido juridisesti. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät aina eduskunnan päätöstä.

Merkittiin seudun esittely toimenpidetarpeista tiedoksi ja pohjaksi neuvotteluille.

6. Valmistelun seuraavat työvaiheet

Keskusteltiin erilaisista mahdollisuuksista tehdä valmistelua kokouksien välillä. Todettiin, että valmistelua tehdään tiiviissä yhteistyössä valtion ja seudun kesken.

Päätettiin, että perustetaan työrykänen joka päivittää kevyesti tavoitetilat ja kehityspotit aiemmin sovitun mukaisesti ja valmistelee seuraavaan valmisteluryhmän kokoukseen ensimmäisen luonnoksen sopimuksesta keskustelun pohjaksi.

Sovittiin, että seudun puolelta työrykkäeseen tulee Kaisu ja Tapani, valtion puolelta Suvi A ja jos mahdollista LVMn asiantuntija. Anttila lupasi tiedustella asiaa LVMstä.

7. Muut asiat

Tampereella pidetään alueidenkäytön neuvottelupäivät tällä viikolla.

8. Seuraavien kokousten ajankohdat: 27.11 klo 9-12, 11.12 klo 9-12, 8.2 klo 9-11

Pj. Seppälä kiitti kaikkia kokouksesta ja päätti kokouksen klo 11.30.